

Deventer december 2025

Verkiezingsprogramma gemeenteraad **SP Deventer** 2026–2030

Versie 2.0

De gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 zijn voor Deventer een grote kans om onze gemeente menselijker en socialer te maken. In dit verkiezingsprogramma leggen wij uit hoe wij dat willen bereiken. Onze voorstellen gaan niet over een onsje meer of minder sociaal; wij kiezen voor **SUPERSOCIAAL**.

Dit verkiezingsprogramma is gericht op iedereen die voor zijn of haar inkomen werkt, een uitkering nodig heeft om rond te kunnen komen of zijn of haar leven lang heeft gewerkt en nu AOW en/of pensioen ontvangt. Het oplossen van problemen van gewone mensen is de afgelopen jaren in Deventer helaas nog niet gelukt. De wooncrisis is verergerd, de zorg is verder vermarkt én duurder geworden. Armoede en onzekerheid zijn alleen maar verder toegenomen.

De **SP** wil een rechtvaardige en eerlijke samenleving waar iedereen prettig kan leven. Dat is voor ons dan ook de belangrijkste reden om deel te nemen aan de verkiezingen voor de gemeenteraad in 2026. Als actiep partij blijven wij de straat op gaan om, om direct van inwoners te horen wat zij belangrijk vinden.

Voor de **SP** is deelname aan de gemeenteraad een middel om de op straat gehoorde wensen direct terug te laten komen in de besluitvorming en om op deze manier meer invloed uit te oefenen in de besluitvorming en zo meer invloed uit te oefenen. De **SP** zet zich altijd in voor de menselijke maat. Gisteren, vandaag en morgen! Dat zijn wij aan onszelf, onze kinderen en alle inwoners verschuldigd.

Inwoners van Deventer — in stad, dorp en buitengebied — doe mee, want wij hebben elke stem nodig om deze principes om te zetten in beleid en daarmee in werkelijkheid. Wij gaan voor menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

Lijstrekker Ellen te Paske-Lievestro: “Dit is zonder twijfel het meest supersociale en menswaardige programma voor Deventer”. We presenteren geen vage beloften, maar een concreet plan voor Deventer waarin niet de markt, maar de gemeenschap de baas is. Wij gaan voor **SUPERSOCIAAL**!

In Deventer, met inmiddels meer dan 103.000 inwoners, staat een groot deel van de bevolking onder sociale en economische druk. Ruim één op de vijf huishoudens heeft een te laag besteedbaar inkomen ($\leq$ €22.700). Armoede concentreert zich daarbij vooral in de oudere wijken, zoals Borgele, Keizerslanden en de Binnenstad.

De **SP** Deventer durft door te pakken met realistische en uitvoerbare voorstellen voor onze gemeente.

Daarom presenteert de **SP** Deventer drie speerpunten voor de komende raadsperiode:

1. **PUBLIEKE VOLKSHUISVESTING**
2. **MEER VERGROENING (KLIMAAT s MILIEU)**
3. **ECONOMIE EN BESTAANSZEKERHEID**

Wij werken ieder voorstel uit op basis van de lokale situatie. Deventer is een gemeente met dorpen als Bathmen, Diepenveen en Schalkhaar en een bloeiend regionaal economisch centrum, maar ook met een nijpend woningtekort en stijgende kosten.

1. PUBLIEKE VOLKSHUISVESTING

In Deventer is het woningtekort opgelopen tot naar schatting 2.500–3.000 woningen. Een twintigjarige wacht gemiddeld 7–10 jaar op een sociale huurwoning. Tegelijkertijd zijn de huizenprijzen in 2024 gestegen tot gemiddeld €466.890. In 2023 kwamen er slechts 687 woningen bij, terwijl de gemeente inzet op 6.000 woningen tot 2030, vooral in Steenbrugge, Keizerslanden en de Stationsomgeving. Als we op deze manier doorgaan, halen we die ambitie niet en wordt het voor steeds meer mensen onmogelijk om in Deventer een passende woning te vinden. Tekorten jagen bovendien de prijzen verder op, waardoor de situatie voor veel huishoudens onhoudbaar wordt.

In Deventer zijn meerdere woningcorporaties actief. Woningstichting Rentree verhuurt ongeveer 3.800 woningen en Woonstichting Ieder1 (Deventer/Zutphen) ongeveer 15.000 woningen. Ook Eigen Bouw en De Marken verzorgen sociale huur. Ondanks hun inzet blijven de wachtlijsten lang en wordt het tekort onvoldoende teruggedrongen.

De huizenmarkt is de afgelopen jaren steeds verder oververhit geraakt. Het aantal écht betaalbare koop- en huurwoningen voor lage en middeninkomens groeit niet snel genoeg, terwijl steeds meer mensen zich in Deventer willen vestigen. Daarom willen wij de regie over de woningvoorraad terugpakken. Het **SP**-antwoord is helder: een gemeentelijk woonbedrijf.

Dit betekent concreet:

Gemeentelijk woonbedrijf opzetten: De gemeente Deventer richt een eigen volkshuisvestingsbedrijf op: een publiek onderdeel zonder winstoogmerk. Dit woonbedrijf investeert rechtstreeks in nieuwbouw, aankoop (waar nodig: opkoop) en renovatie van bestaande woningen. Het doel is dat de gemeente zelf een groot deel van de (sociale) woningvoorraad bezit en verhuurt, zodat publieke doelen weer leidend zijn.

Daarmee "slopen we de markt uit de volkshuisvesting" Bij alle nieuwbouwprojecten — zowel in de stad als in kernen zoals Diepenveen, Bathmen en Schalkhaar — geldt als uitgangspunt: minimaal 50% betaalbare huur (tot €750 per maand) en middeldure huur. De resterende woningen kunnen eventueel koopwoningen zijn. Zo borgen we dat projecten in Deventer structureel voldoende betaalbare woningen opleveren. Daarnaast pakken we leegstand van (bedrijfs)panden aan. Een gemeentelijke heffing bij leegstand langer dan een jaar kan zorgen voor extra middelen voor het woonbedrijf, zodat er meer woningen kunnen worden gerealiseerd.

Huren verlagen en sociale voorzieningen uitbreiden: Met een gemeentelijk woonbedrijf kunnen huren betaalbaar blijven en waar mogelijk omlaag. Daarom stelt de **SP** een huurplafond voor: de maximale huur voor een sociale huurwoning van het woonbedrijf (ook na renovatie) wordt maximaal €650 per maand.

Het woonbedrijf investeert bovendien in leefbare wijken: betaalbare woningen met ruimte voor speel- en ontmoetingsplekken, kinderopvang en/of zorgunits. Ook maken we binnen projecten ruimte voor groepen die nu moeilijk aan bod komen, zoals woningzoekenden met een beperking, statushouders en samenwonende senioren, bijvoorbeeld via zorgbuurthuizen.

Wachttijsten wegwerken: De **SP** wil wachttijden radicaal verkorten. Gemiddeld 7–10 jaar wachten op sociale huur is onaanvaardbaar. Dat vraagt om een actief bouwprogramma met duizenden betaalbare huurwoningen, gerealiseerd door zowel het gemeentelijk woonbedrijf als woningcorporaties.

Kortom: Wonen is een grondrecht. Als Deventer willen we woonruimte niet langer overlaten aan marktwerking en winstprikkel. In een volkshuisvesting zonder winstoogmerk zit niemand vast in te grote woningen of uitgewoonde arbeidershuizen omdat er geen alternatieven zijn. Woningcorporaties (Rentree, Ieder1, De Marken en andere) krijgen daarbij een andere rol: als partners en bouwmeesters binnen een coöperatieve aanpak, in plaats van vooral verhuurders. Met deze koers zorgen we voor betaalbare woningen voor iedere Deventenaar en voorkomen we dat gezinnen Deventer moeten verlaten door te hoge prijzen.

2. KLIMAAT, NATUUR EN MEER VERGROENING

Klimaatverandering, luchtkwaliteit en ruimte voor natuur zijn geen luxeonderwerpen, maar randvoorwaarden voor gezondheid en veiligheid. Deventer ligt direct aan de IJssel; daarom is en blijft ruimtereservering voor hoogwater noodzakelijk. Tegelijkertijd kampt de regio met fijnstof door transitverkeer en nemen hitteperiodes in de binnenstad toe.

De **SP** Deventer kiest voor echte duurzaamheid en klimaatadaptatie, met maatregelen die werken en die eerlijk zijn.

Deventer heeft een adaptatieprogramma om risico's van hitte, droogte en wateroverlast aan te pakken. De **SP** wil dit tempo verhogen en de aanpak verbreden, samen met bewoners en wijkorganisaties. Bij nieuwe bouwprojecten stellen we stevige eisen: minimaal drie lagen groen (dakgroen, gevelgroen en groen in de directe omgeving). Regenwateropvang wordt standaard verplicht bij nieuwbouw. Bestaande gebouwen worden grootschalig geïsoleerd, onder meer via het gemeentelijk woonbedrijf. Zo blijft Deventer beter bestand tegen extreme buien, houden we de stad koeler in de zomer en beschermen we de uiterwaarden tegen overbelasting.

100% schone energie: Wij ondersteunen lokale energiecoöperaties en zetten in op schone energieopwek. Dat mag echter nooit ten koste gaan van de gezondheid van inwoners. Daarom is de **SP** kritisch op Windpark Deventer A1: vier windturbines van circa 280 meter langs de A1, dicht bij de wijk Colmschate. De risico's op hinder en gezondheidseffecten (geluid, slagschaduw en uitstoot van schadelijke stoffen) wegen voor ons zwaar.

Wij kiezen voor een alternatief dat minder schadelijk is en sneller kan: maximale inzet op zonnepanelen op daken en op geschikte gebouwen en terreinen, gecombineerd met stevige energiebesparing. Minder energieverbruik is bovendien een essentieel onderdeel van de oplossing.

(Slim) warmtenet: De gemeente Deventer werkt al jaren aan een warmtenet in Zandweerd-Noord. De financiële risico's zijn groot: recente cijfers uit 2025 wijzen op kosten van € 232 miljoen. Tegelijkertijd wordt uitgegaan van circa 2.200 aan te sluiten woningen, een inschatting die volgens ons te optimistisch is. Als kosten uiteindelijk (volledig) worden doorberekend aan bewoners, is maximale zorgvuldigheid, transparantie en doelmatigheid verplicht.

Wanneer een budget in deze orde van grootte wordt ingezet (tot circa €242 miljoen), moeten alternatieven serieus en openbaar worden afgewogen, zoals:

- **Gerichte energiebesparing en isolatie:** investeren in woningisolatie, warmtepompen en andere duurzame verwarmingssystemen.
- **Kleinschalige, buurtgerichte warmteoplossingen:** micro-warmtenetten en lokale smart grids, samen met bewoners en partners.
- **Innovatie en subsidiëring:** stimulering van zonthermie, aquathermie en andere lokale energie-innovaties.
- **Samenwerking met duidelijke publieke regie:** risico's en expertise delen waar dat kan, zonder de publieke controle en betaalbaarheid uit handen te geven.

Strikte milieunormen: Bedrijven die structureel vervuilen moeten steviger worden aangepakt. Wij handhaven streng op luchtkwaliteit en geluid. Daarnaast willen we meer grip op de groei van logistiek verkeer in en rond de stad: bedrijven die vooral overlast veroorzaken en weinig toevoegen aan Deventer, krijgen minder ruimte.

We zetten bovendien zwaar in op circulair herstel: repareren en hergebruiken in plaats van weggooien. De gemeente kan dit stimuleren door reparatie-initiatieven en recycle- of reparatiecafés actief te faciliteren. Zo verkleinen we de afvalberg én besparen inwoners geld. Het bestaande DIFTAR-systeem kan wat ons betreft blijven bestaan, maar dan met meer openheid over opbrengsten en effecten voor inwoners. Ook zijn wij voor een zero-emissiezone voor bestel- en vrachtauto's in de binnenstad, zo snel mogelijk en op een manier die haalbaar en eerlijk is. Als het in andere gemeenten kan, moet Deventer het ook kunnen.

Groene ruimte beschermen: De **SP** verzet zich tegen plannen voor distributiecentra of parkeergarages die ten koste gaan van groene plekken. Iedereen in Deventer moet op loopafstand een park of natuurgebied hebben. We versnellen de aanleg van stadsparken, zoals een havenpark, en versterken natuurverbindingen rond de IJsselvallei. Bossen en weides behouden we voor natuur, biodiversiteit en lokale voedselvoorziening. Een gezonde leefomgeving is geen privilege, maar een grondrecht.

Mobiliteit en bereikbaarheid: Deventer groeit en er worden binnen en buiten de binnenstad woningen bijgebouwd. Dat is nodig, maar het zorgt ook voor extra verkeersdruk door woon-werkverkeer en toelevering. De **SP** wil daarom kritisch kijken naar het verkeercirculatieplan voor de binnenstad, met als doel het aantal verkeersbewegingen te verminderen en de leefbaarheid te vergroten.

De **SP** kiest voor maatregelen die Deventer bereikbaar houden zónder dat de binnenstad dichtslibt: betere fiets- en ov-verbindingen, slimme routes voor bestemmingsverkeer en duidelijke keuzes om onnodig autoverkeer te ontmoedigen. Daarnaast wil de **SP** onderzoeken of grote, laagdrempelige parkeerterreinen aan de randen van de stad — met snelle en frequente verbindingen naar het centrum — kunnen bijdragen aan minder autobewegingen in de binnenstad. Zo houden we Deventer veilig, schoon en toegankelijk voor iedereen.

3. ECONOMIE EN BESTAANSZEKERHEID

Dit verkiezingsprogramma is gericht op iedereen die voor zijn of haar inkomen werkt, een uitkering nodig heeft om rond te komen, of een leven lang heeft gewerkt en nu AOW en/of pensioen ontvangt. Deventer telt ruim 56.000 werkenden en kent een werkloosheidspercentage van ongeveer 8%. Veel mensen werken hard, maar houden te weinig over om iedere maand rond te komen — laat staan om gezonde en duurzame keuzes te maken. Daarom kiest de **SP** Deventer voor beleid dat zekerheid, fatsoenlijk werk en een sterke sociale basis vooropzet.

Vast werk en goede lonen: De gemeente Deventer investeert in duurzame, lokale werkgelegenheid en houdt strenger toezicht op uitbuiting en misstanden op de werkvloer. Wij voeren een lokale stimulans in voor bedrijven die (milieu-)innovatie combineren met vaste contracten en eerlijke arbeidsvoorwaarden. De **SP** staat pal voor het midden- en kleinbedrijf: de motor van onze economie en onze buurten. Geen voorkeursbehandeling voor multinationals, maar eerlijke kansen voor lokale ondernemers. Minder onnodige bureaucratie, betaalbare bedrijfshuren en een gelijk speelveld, zodat mkb'ers kunnen groeien en Deventer sterker wordt.

Arbeidsmigratie: In Deventer wonen naar schatting 5.000 arbeidsmigranten. Een steeds groter deel van de dak- en thuislozen in Deventer is arbeidsmigrant. Dat is onacceptabel en vraagt om stevige regie. Arbeidsmigranten moeten correct worden geregistreerd en er moeten zo snel mogelijk (tijdelijke) werkvergunningen worden ingevoerd. Werkgevers worden verplicht aan te tonen dat zij daadwerkelijk werknemers uit het buitenland nodig hebben én dat er voldoende en goede huisvesting beschikbaar is. Zo pakken we misbruik door malafide werkgevers en uitzendbureaus aan en beschermen we arbeidsmigranten én de stad.

Minimabeleid: De **SP** wil dat het bestaansminimum in Deventer daadwerkelijk kostendekkend is. Deventer kent bijzondere bijstand en diverse minimaregelingen; deze moeten behouden blijven en waar nodig worden verbeterd. Voor eenoudergezinnen, bijstandsgerechtigden en chronisch zieken moet iedere euro daadwerkelijk helpen. Wij verzetten ons tegen bezuinigingen op armoedebestrijding. De voedselbank in Deventer verstrekt nu circa 250 voedselpakketten per week. De **SP** ondersteunt de voedselbank, maar het uiteindelijke doel is dat niemand daarvan afhankelijk hoeft te zijn.

Onderwijs en jeugd: Investeren in jeugd is investeren in de toekomst én in armoedebestrijding. De **SP** wil dat de gemeente inzet op betaalbare kinderopvang, gratis schoolmaaltijden voor alle leerlingen en versterking van het sociaal buurtwerk (zoals het Steunpunt Jeugd en Jongeren Ontmoetings Plekken in iedere wijk). Zo geven we kinderen uit gezinnen met een kleiner budget meer kansen en versterken we de sociale structuur in de wijken.

Zorg en participatie: Wij zetten ons in voor goede, toegankelijke zorg en ondersteuning voor alle inwoners. Van schuldhulp tot dagbesteding en van jeugdzorg tot ouderenwelzijn: de gemeente moet garant staan voor preventieve en laagdrempelige hulp. Dat vraagt om voldoende middelen, zodat mensen niet vastlopen in wachttijden of verdwalen in bureaucratie.

De **SP** wil dat kwetsbare inwoners maximaal kunnen meedoen in de samenleving. Participatiebanen en maatschappelijke stages met goede begeleiding horen daarbij. Daarnaast pleiten wij voor een gemeentelijk alternatief voor marktwerking in huishoudelijke zorg en jeugdzorg, met minder versnippering en minder aanbieders. Zo nemen wachtlijsten af en krijgen jongeren en ouderen sneller de hulp die zij nodig hebben.

WMO: Er is veel mis met de Wmo. Inwoners lopen tegen wachtlijsten aan, uren worden ingekrompen en aanvragen duren te lang. Bovendien ontbreekt het vaak aan maatwerk. In sommige gevallen wordt hulp geweigerd of wordt verwezen naar een algemeen toegankelijke voorziening terwijl juist maatwerk nodig is. Ook is er kritiek op eigen bijdragen; er zijn plannen om de eigen bijdrage vanaf 2027 opnieuw inkomensafhankelijk te maken.

De **SP** wil dat Deventer weer uitgaat van de menselijke maat: tijdig beslissen, zorgvuldig onderzoek naar de persoonlijke situatie en passende ondersteuning. De huidige problemen vergroten de druk op gezinnen, partners en kinderen die mantelzorg verlenen. Dat moet anders.

Dakloosheid: In een welvarende stad als Deventer zou niemand buiten hoeven te slapen. Wij zetten in op preventie, begeleiding en veilige opvang, met speciale aandacht voor dakloze jongeren. Eind 2025 is aan de Hanzeweg een nieuwe opvang geopend, omdat de opvang aan de Polstraat ongeveer twee keer zoveel mensen huisvestte als waarvoor plek was. De nieuwe opvang heeft echter een looptijd van maximaal twee jaar, waardoor deze extra voorziening weer dreigt te verdwijnen. Wat de **SP** betreft blijft deze opvang structureel beschikbaar, zolang dat nodig is.

Opvang ontheemden: Deventer is vooruitstrevend in de opvang van vluchtelingen. Wij vinden het goed dat Deventer kiest voor gastvrijheid, noaberschap en betrokkenheid van bewoners, met draagvlak, taal en werk als belangrijke pijlers. Het huidige ACZ in Schalkhaar wordt wat ons betreft niet verder uitgebreid. Als uitbreiding noodzakelijk is, kiezen wij voor kleinschaligere opvanglocaties verspreid over de gemeente.

Cultuur en sport: Cultuur en sport zorgen voor ontmoeting, gezondheid en verbondenheid. De gemeente moet zich inzetten voor een zo breed mogelijk aanbod, van kunst en cultuur tot literatuur, muziek, architectuur en lokale tradities. Deventer kent een cultuurpas voor lage inkomens middels Stichting Leergeld kan subsidie worden aangevraagd voor binnen- en buitenschoolse activiteiten. De inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum moet worden verhoogd naar 130% (ongeveer bruto €1.400 voor een alleenstaande en €2.800 voor een gezin). Daarnaast willen wij dat de jaarlijkse indexatie van de huur van sportaccommodaties en -faciliteiten wordt begrensd tot maximaal 2,5%, zodat sport toegankelijk blijft.

Streektaal: De Rijksoverheid heeft het Nedersaksisch erkend als regionale taal. Deventer moet die erkenning ook lokaal zichtbaar maken door de streektaal — die vooral in de dorpskernen wordt gesproken — actief te ondersteunen als cultureel erfgoed dat bij onze gemeente hoort. Zo bevorderen we wederzijds begrip en versterken we de verbinding tussen stad en platteland.

SAMENVATTING EN OPROEP

De **SP** wil een **SUPERSOCIAAL** Deventer: een stad die weer het thuis is van gewone mensen. Dat vraagt om stevige publieke regie op de woningbouw, met duidelijke keuzes over wat waar wordt gebouwd en met een minimumaandeel van 30% sociale huurwoningen. Het vraagt ook om schonere lucht en meer groen, zodat kinderen in Deventer gezond kunnen opgroeien.

Dit programma is ambitieus, maar de noodzaak is groot. Tegen de stroom van de huidige politiek in kiezen wij voor solidariteit en daadkracht. Daarom vraagt de **SP** om een sterk mandaat in de Deventer gemeenteraad, zodat we echt kunnen kiezen voor mensen boven de markt.

Alleen met jouw steun kunnen we nog krachtiger opkomen voor de belangen van alle inwoners: huurders, scholieren, werknemers, zorgverleners en iedereen die afhankelijk is van een inkomen uit werk, AOW, pensioen of een uitkering. Stem **SP**. Het is tijd om de drie kernwaarden van het socialisme — menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit — centraal te stellen in het hart van Salland.

SP Deventer — het is tijd voor **SUPERSOCIAAL**.